

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02768

ONKL MOZES

Sholem Asch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

**בָּאוּרְעַגְלָעֶבֶעֶ כְּרֻעְסְטָאָמָטִיעַ
צְוֹנוּיֵפְגַעַשְׁתְּעַלְט פֿוּן ש. בָּאָסְטָאָמְסְקִי**

ש. אַש

אַנְקָל מְאַזּוּז

פֿוּן דָעֵר דָעַרְצִיְילְוָנָג „אַנְקָל מְאַזּוּז”

פֿאַרְלָאָג „גִּינִיעַ יִידְיִשְׁעַ פָּאַלְקָסְטוּךְ.”

וּוִילְנָע 1930.

Wypisy żydowskie w zeszytach,
złożone przez S. BASTOMSKIEGO

Printed in Poland.

Sz. A s z

„Onkel Mozes”

Drukarnia „Express” Wilno, Wielka 33.

.W. A. W.

א. דער "אמעריקאנער" אין שטעל.

אמאָל האָט זיך אַין קומין, אַ קלײַן שטעל אַין פּוֹילַן, פּוֹצְלָונְג באַווִין אַ
שְׁרָעֵמְדָעָר. קוֹרְץ גּוּקְלִיְידָט, אַין מָדְנָע גּוּקְעַסְטְּלָטָע הוֹיוֹן, גּוּמְאָכָט פּוֹן אַ וּמְיַבְּעַ
רִישְׁעָר סְחָוָרָה, גּוּרִיסְטָע גּוּלְדָעָנָע רִינְגָעָן אוּפְּף דִּי העַנְטָ אַון אַ גּוּלְדָעָנָע קִיטָט אוּפְּף
דָּעָר סְאַמְעַט=גּוּקְעַסְטְּלָטָע וּוּסְטָן; אַ מעַנְטָשָׂ אַן וּזְאַנְצָעָס, נָאָר מִיט אַ בּוּרְדָל. אַלְטָע
אַיְנְוּזְוּנְגָעָר הָאָפְּן בָּאַלְדָר אַין דָּעָם פֿרְעַמְדָן דָּעַרְקָעָנְטָ יְוָסְפָּקָאַשְׁ-מָאַכְעָרָס עַלְטָסְטָן
זָוָן, וּוּלְכָעָר אַיְזָוָעָק מִיט יְאָרָן צְוָרִיק אַין דִּי וּוּיְטָעָמְקָוּמוֹת. בָּאַלְדָר אַיְזָוָעָק
גּוּנְצָע שְׁטָעָטָל גּוּוֹאָר גּוּוֹחָרָן פּוֹן דָּעָם "אמֻרִיקָאנְגָעָר", וּאַס אַיְזָוָעָק אַהֲיָם גַּעַ-
קוּמָעָן, אַן אַיְנְאַוּנוֹנָט אַיְזָוָעָק אַגְּשָׁ-מָאַכְעָרָס שְׁטִיבָּל בָּאַלְאַגְּנָעָטָל גּוּוֹחָרָן פּוֹן קְרוּבִּים,
זָאַגְּנָעָטָל אַן וּוּיְטָעָ, שְׁכָנִים אַן גָּלָאָט אַיְנְוּזְוּנְגָעָר פּוֹן שְׁטָעָטָל, וּוּלְכָעָזְוּנְגָעָן גַּעַ-
קִימָעָן נָאַכְּפָרְעָגָן זִיךְ נָאָר זְיִירָעָ, וּאַס זִיךְ הָאָפְּן אַין אַמֻּרִיקָעָ-
הָאָט אַזְוָן אַין אַפְּרִיקָעָ, אַיְן בְּרָאוּלִיְעָ, אַדְרָע פְּמִילָוּ אַין לְאַגְּדָאָן-אַיְזָוָעָן גַּעַקְוּמָעָן
זִיךְ נָאַכְּפָרְעָגָן אוּפְּף אַיְם אַמֻּרִיקָאנְגָעָר. וּמְילָוּ וּאַס דָּאָס אַיְזָוָעָלְכָעָ-
הָאָט מַעַן נָאָר נִיט גָּאנְצָ גּוּוֹסָט אַן שְׁטָעָטָל. אַלְעָז הָאָט גַּעַהְיִיסְטָן דְּעַמְּאָלָט אַמְּעָ-
רִיקָעָ - פּוֹן יְעַנְעָר זִוְּתָן גּוּרְעָנָעָךְ אָן, הָאָט זִיךְ אַוִּיגְעָוָיָן, אַיְזָוָעָן - אַיְזָוָעָן
שְׁטָאָטָ, אַן דִּי שְׁטָאָט הִיסְטָ אַמֻּרִיקָעָ.

בָּאַלְדָר הָאָט דָּאָס גּוּנְצָע שְׁטָעָטָל אַנְגָּעָהוּבָן קְלִינְגָעָן פּוֹן דָּעָם "אמֻרִיקָאנְגָּרָס"
דִּיבְּכָטוֹם. מַעַן הָאָט דְּעַרְצִילְטָ פּוֹן אַ שְׁטָעָקָן מִיט אַ גּוּלְדָעָנָעָמָט, וּאַס דָּאָס עַ-
גּוּבְּרָאָכָט דָּעָם פָּאָטָעָר זִיבְּנָעָם, אַן פּוֹן מְהֻנְּזָת-גּוּלְדָעָנָעָ זִיגְעָרָס אַן קִיטְיָן, וּאַס עַ-
הָאָט גּוּבְּרָאָכָט דִּי בְּרִידָעָר אַן דָּעָר גּוּנְצָעָר מְשָׁפָחָה. יְוָסְפָּקָאַשְׁ-מָאַכְעָרָס, וּוּלְכָעָר
אַיְזָוָעָן גּוּוֹוָעָן אַיְטָקִין זְיִירָ-אַנְגָּעָוּזָעָנְגָעָר בָּאַלְעָבָאָס. אַיְיָד, וּאַס הָאָט
אַגְּנָעָט גָּאָכָט גּוּמְאָלָן קָאָשָׁע אַיְזָוָעָן אַיְזָוָעָן גּוּוֹוּלְבָל אַן שְׁטָעָנְדִיקָאָרָוּמְגָעָנְגָעָן
בְּפִיטָאָגָאָ פָּאָרְשָׁלָאָפְּעָנְגָעָר, אַיְזָוָעָן מִיטְאָמָלָן גּוּוֹחָרָן אַזְוָיְ אַנְגָּעָזָעָן, וּוּי עָרָ וּוּאָלָט דָּאָס
גּוּרִיסְטָ גּוּוֹוִינְס גּוּוֹיְנָעָן. אַגְּנָצָן שְׁבַת הָאָט מַעַן גַּעַהְלָטָן אַיְזָוָעָן קְוּגָּל
אַיְזָוָעָן שְׁאָלְגָּנְטָן פּוֹן שְׁיָנוּעָ בָּאַלְעָבָאָטָים צַו יְוָסְפָּקָאַשְׁ-מָאַכְעָרָס שְׁטוּבָאָ, מְכַבְּדָ זִין דָּעָם
גּוּרִיסְטָ גָּאָסָט, דָּעָם "אמֻרִיקָאנְגָעָר".

אַיְזָוָעָן אַגְּוּוִיסְטָר צִיְּטָ אַרְוֹם אַיְזָוָעָר "אמֻרִיקָאנְגָעָר" פָּאָרְשָׁוּוֹינְדָן פּוֹן שְׁטָעָטָל
אַיְזָוָעָן מִיטְגָּנוּמוֹן אַיְגָּגָר מִיטְגָּרָטָן בְּרוּדְעָר מִיטְזָן.
נָאָר דָּעָם "אמֻרִיקָאנְגָעָר" הָאָט קוּמִין זִיךְ אַנְגָּעָהוּבָן צַו לְאָזָן קִיְּנוֹ אַמֻּרִיקָעָ.
קִיְּנוֹנְגָעָר הָאָט אַיְזָוָעָגָג נִיט אַמֻּרִיקָעָט, וּזְיִדְעָן דָּאָס שְׁטָעָטָל וּוּעָרֶת בִּיסְלָעָכְוּבָיָן,
בִּיסְלָעָכְוּבָיָן שִׁיטָעָרָעָר אַיְזָוָעָרָעָר אַיְזָוָעָרָעָר אַיְזָוָעָרָעָר אַיְזָוָעָרָעָר אַיְזָוָעָרָעָר
גּוּנוֹמָעָן זִינְגָעָן: זִיךְ בְּרִידָעָר, דָעָרְנוֹאָן דִּי מְשָׁפָחָה, דִּי פְּעַטְעָרָם, דִּי אַיְדָעָמָס
אַיְזָוָעָן זִינְגָעָן: זִיךְ דִּי פְּעַטְעָרָם. דָעְרְנוֹאָן הָאָפְּן זִיךְ אַנְגָּעָהוּבָן צַו וּוּנְדָן צַו אַיְם בָּאָ-
קָאָטָן גָּלָאָט אַזְוָיְ לְאַגְּדָלָיְטָן נָאָר שִׁיפְסָקָאָרָטָן. דָעָר "אמֻרִיקָאנְגָעָר" זָאָגָט נִיט
אַפְּ אַיְזָוָעָן דָּאָס שְׁטָעָטָל וּוּעָרֶת אַיְנְצִיקְיָוָן אַוִּיגְעָרוּוֹנָן. אַיְזָוָעָן שְׁטָעָטָל וּטָמָעָן
וּמְיַבְּעַר וּוּי מְעָנָר, מְעָרָלְטָעָרָן וּוּי קְינְדָעָר, מְעָרָקְלִינְגָעָן אַיְזָוָעָן זִיךְ דָּעָם
סְעָנָעָן. אַלְעָזְיָנְגָעָן זִיךְ אַזְוָעָק נָאָן "אמֻרִיקָאנְגָעָר".

ב. דער "אמעריקאנער" אין אַמְּעָדִיקע.

אין געוועלֶב פון קְלִיְדָר אין געשטאנגען דער "אמעריקאנער", דער אַנְקֵלַ מאזעם. אָן אָרָאָק, אָן האָט מיט אָ גְּרוֹיסָעָר שְׂנוּידָעָרָשָׂעָר שְׁעָר זִיךְ אַפְּנָעָשָׂאָרָן דִּי נְעָגָל פָּוּן דִּי בִּינְגָעָר. אַיבָּעָר דָּעָר גָּאנְגָּעָר לְעָנָג פָּוּן גְּעוּוּלֶב זִינְגָּעָן גַּעַשְׁטָאָגָעָן לְאָנוֹ גָּעָר, בְּרִיטָעָט טִישָׂן, אַוְיכְ וְעַלְכָּעָס עַס אַיזְ גַּעַוּעָן אַגְּנָעָגִיגָּט פִּין אַין הַאלְבָּן בְּאַלְקָן אַרְבִּין קוֹפָּעָס מִיט קְלִיְדָר: רַעֲקָה, מַארְינְאָרְדָּקָעָס, הוֹיזָן אָן וּעְסָטָן.

בְּיַי דִּי טִישָׂן הַאָבָּן זִיךְ אַרְוּמוֹגָעָדָרִיט שְׂאָרָקָעָיְגָעָן, בְּדִיטְבִּינְגִּיקָעָמִיט שְׂטִיפָּע אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָאָלְטָעָט בְּרוֹסָטָן, אָן הַאָבָּן גַּעַשְׁוִיזָּגָעָן פָּאָר אִימָּהָ פָּאָרָן אַנְקֵלַ. עַס אַיזְ גַּעַוּעָן זַיְעָרְפָּרִי, אָן דִּי שְׂנוּידָרְאַ-אַרְבָּעָטָעָר זִינְגָּעָן עַרְשָׁת אַרְבִּינְגָּעָקָומָעָן צַו דָּעָר אַרְבָּעָטָה.

- קְוּזְמִין קְרִיכְטְ-קְוּקָט, קְוּקָט, וַיְיַזְמִין קְרִיכְטְ-הָאָט דָעָר אַנְקֵלַ מאזעם גַּעַוּוּזָן מִיט דָעָר גְּרוֹיסָעָר שְׁעָר אַוְיכְ דִּי יְיָזָן, אַטְיָילַ מִיט בְּעָרָד, וְעַלְכָּעָס זִינְגָּעָן אַרְבִּינְגָּעָקָומָעָן אַיזְ גְּעוּוּלֶב אַרְבִּין אָן הַאָבָּן זִיךְ גַּעַלְקָזָט גַּיְזָן אַרוּפָח אַוְיכְ דִּי טְרָעָט, אַוְיכְ דִּי אַוְיכְעָרָשָׁטָעָט שְׂטָאָקָהָן, וּוּ עַס זִינְגָּעָן גַּעַוּעָרָקָשְׁטוֹלָן, הָעָלָה, דָו גְּרִינְגָּעָר נְאָטָעָ! וּוּאָס קְרִיכְטָאָזָוּ וּוּאָס מִינְיָסָטָן, דָא אַיזְ קְוּזְמִין? אַיזְ קְוּזְמִין אַיזְ מַעַן גַּעַרְאָכָן, אַיזְ אַמְּעָדִיקָעָלְטָה לְוִיפָּטָמָעָן. הַאָרְדִּי אָפָּ, פָּאָרְשָׁטָאָגָעָן? חַוְּבָה - דִּי פִּיסְ, דָו אַוְגָעָרָקָעָ!

דִּי יְוָגָעָ בְּיַי דִּי טִישָׂן מִיט דִּי קְלִיְדָר הַאָבָּן אַוְיפָּגָעָלָאָכָט, וַיְיַזְמִין גַּעַוּאָלְטָן צַוְּ אַפְּרִידְנְשָׁעָלָן דָעַם אַנְקֵלַ - אַבָּעָר צַוְּ לְאָבָּן זַיְיָ נִיט גַּעַוּאָגָט. דָעָר אַנְקֵלַ הָאָט אַוְיפָּגָעָהוּבָן זִינְגָּעָן אַוְיגָן, דִּי שְׂיטָעָדָעָ גַּעַלְ וְוִיעָס זִינְגָּעָן פָּאָרְטְּרוֹנְקָעָן גַּעַוּאָרָן אַיזְ דָעַם פָּעָטָס פָּוּן זִינְגָּעָן פָּנִיטָה, אָוּן דִּי יְוָגָעָן זִינְגָּעָן דִּי פָּאָרְשָׁטָוָמָט גַּעַוּוָרָן.

אַינְגָּדָעָם הָאָט זִיךְ אַיזְ גְּעוּוּלֶב בְּאוֹוִיּוֹן אַמִּידָלָה. אַירָעָ צַוְּיִי שְׂוֹאָרָצָעָ צַעַט זִינְגָּעָן גַּעַוּוּנָה רְדָשָׁט גַּעַצְוָאָגָעָנָה אָוּן פָּאָרְקָעָמָטָעָ אָוּן אַרְאָפָּגָעָלָאָזָט זִיךְ, מִיטְ רְוִיטָעָ בעַנְדְּלָעָךְ פָּאָרְקָנִיפָּט, אַיבָּעָר אַירָעָ פְּלִיְיצָעָס. דָאָס בְּרוֹינָעָ זְשָׁאָקָעָטָלָכְ אַוְיגָעָ דִּיבָּבָן, דָאָךְ אַיזְ עַס גַּעַוּוּנָה רְיִינָן. מַעַ הָאָט גַּעַשְׁפִּידָט דָעָרְפָּוּן אַ שְׂטָאָרָקָן גַּעַרְוָן פָּוּן עַסְיָק, מִיטְ וְעַלְכָּן דָאָס מִידָל הָאָט דִּי פְּלָעָקָן אַרְוִיסְגַּעַנוּמָעָן.

- קָעָן אַיךְ זַעַן דָעַם אַנְקֵלַ מאזעם? - הָאָט דָאָס מִידָל גַּעַפְּרָעָגָט דָעַם עַרְשָׁטָן אַגְּגָעָטְאָפְּעָנָהָמָעָם מַעַנְטָשָׁן אַוְיכְ דָעָר שְׁוּעָלָ פָּוּן טְרָר.

אוֹ דָעָר אַנְקֵלַ מאזעם הָאָט דָעָרְהָעָרָט וּוּ דָאָס מִידָלְפָּרָעָגָט זִיךְ אַוְיכְ אִיםְ, הָאָט עַרְ פָּוּנְדָעְרוּוּבִּיטָנָס, נִיטְ אַוְיפָּהָוּבְּנִידִיקְ דִּי אַוְיגָן, זִיךְ אַפְּגָעָרוּפָן:

- וּוּאָס אַיזְ דִּי מַעְרָ?

אַיזְ דָעַם טָאָן הָאָט דָאָס מִידָל דָעָרְקָעָנָט, אָזְ דָאָס אַיזְ דָעָר אַנְקֵלַ מאזעם. זִיךְ אַיזְ פְּלִינְקָ צַוְּגָעָגָגָגָגָעָן צַוְּ אִים אָוּן גַּעַזְאָגָט אַיזְ אַ בְּעַנְדִּירָקָוּן, קִינְדִּישָׁן טָאָן:

- אַנְקֵלַ מאזעם, זַיְ נָוָט צַוְּ מִין פָּטָעָרָן דָוְ קָאנְטָס אִים הַעַלְפָן. אַיךְ בְּעַט דִּיךְ.

- וְוּמָעָס בְּבִיסְטוֹ? - הָאָט דָעָר אַנְקֵלַ גַּעַפְּרָעָגָט.

- מִיןְ נָאָמָעָן אַיזְ מַאְשָׁעָ. אַיךְ בִּין אַחֲרָן מַעַלְנִיקָס טָאָכְטָעָר. דָוְ בִּיסְטוֹ זַיְן אַנְקֵלַ.

- דָוְ בִּיסְטוֹ יְעַנְעָמָסָ, אַיךְ בִּין שְׂוִין. אַילְ, נָאָי - וּוּאָס וְוִילְסָטוֹ?

דָאָס מִידָל אַיזְ נָאָךְ גַּעַשְׁטָאָגָעָן פָּאָרָן אַנְקֵלַ, אָוּן אַין טִירָה הַאָבָּן זִיךְ בְּאוֹוִיּוֹן אַירָפָּטָעָר אַתְּ הַאָהָרָן מִיטְ דָעַם עַלְטָסָטָן בְּרוֹדָעָר זִינְגָּעָם בְּעָרָלָ.

- אַטְ אַיזְ פָּאָ - הָאָט מַאְשָׁעָ אַוְיסְגָּרוּפָן, דָעַרְעָעָנְדִיקְ דָעַם פָּאָטָעָר.

— וואס טוסטו דא? — אהיים גי, גי אהיים — האז זיך אהרן פארשעטט פאר ד' מענטשן אייבער דעם, וואס זיין קינד איז אריינגעקומען בעטן פאר אים.

מאנשע האט זיך אַפְגָעָרָקֶט אַין אַ ווִינְקֶל.

— וואס איז די מעד? — האט דער אַנְקֵל זיך צוועשריען נאך פונדרוועיטנס, ווען ער האט דערזען די יידן אַרְיִינְקָוּמוּן. סעט, אַ שְׁתָּאַרְקָעַד יוֹנָג פֿוֹן אַ יְאָר עַטְלָעַכָּעָן=צְוֹצְנְצִיק, אַיז צוֹגַעַלְאַפְּן צו די יידן, זיך אַפְגָעָשְׁטָעַלְט אַון עַפְס גַּעֲרָעַט מִיט זַיִן.

סעט איז געווען דעם אַנְקֵל מְאֹזָעַס לִיבְלִינְגַּעַד ער איז געווען זיין שׂוּוּסְטָעַר=קינד און עַנְלָעַךְ צו אַים. ער, דער אַנְקֵל, האט אַים אַדְאַפְגָעָרָקֶט קִינְן אַמְּעָרִיקָע אַון געַנוּמָעַן צו זיך אַין גַּעַשְׁעַטְט אַרְיִין. סעט איז געווען דעם אַנְקֵל זַיִעַד גַּעַטְרִיכָּע אַון אַפְגָעָהִיט דעם אַנְקֵל אַינְטָעַרְעַסְן. דער אַנְקֵל האט געוועט דערפּוֹן אַון ער האט געהאט צו דעם יוֹנוֹג מַעַר צוֹטְרוֹי זַיִן צוֹ אַלְעַמְּמַן. סעט האט געַקְעַנְט בְּבִים אַנְקֵל אַלְעַמְּמַן צוֹ אַנְקֵל אַוְיסְפִּרְן. אַון אַלְעַמְּמַן לְאַנְדְּסְלִיכִיט, וואס האבן באַדְאַרְפְּט עַפְס צוֹמָ אַנְקֵל, האבן זיך צוֹמָ ערְשָׁטָן גַּעַוְעַנְדָּט צוֹ סְעַמְּעַן.

— סעט, בעט פָּאָר אַים, סעט, טו אַ טּוֹבָה אַחֲרָנָען — האט בערל גַּעַבְעַט בַּי סְעַמְּעַן פָּאָר זַיִן ברודער.

סעט איז צוֹגַעַלְאַגְּגָעַן צוֹמָ אַנְקֵל אַון גַּעַוְאָגָט:

— אַנְקֵל! אַהֲרֹן מַעַלְנִיק פֿוֹן קוֹזְמִין אַיז צוֹרִיקְעַקְוּמוּן צוֹ דַעַר אַרְבָּעַט — אַים צוֹרִיקְעַמְּעַן?

— סְחוּבִּט זיך נִיט אַן-הָאַט דַעַר אַנְקֵל זיך אַגְּגָהוּבֵן בְּאַשְׁעַפְטִיקָן מִיט דַעַר שָׁעַר, וואס דָאַס אַיז אַצְּיִיכָן, אָנוּ "אַלְעַטְרִין זַיִן צוֹגַעַלְאַסְן"—זַאְלָעַט ער גַּיִן מִיטָן ברודער נאָך בְּרוּקְלִין שְׁוִירְטָס נִיְעַן מִיט אַיְטָאַלְעַנְיִישָׁע שִׁיקְסָס. אַיך בְּגַזְאָרָף אַים נִיט מַעַר. פָּאָר מִיר אַיז ער שַׁוִּין צוֹ אַלְעַמְּמַן.

— אַנְקֵל, האט רְחַמְנָהוּת אַוִּיפָּאַס... האט דַעַר עַלְטָעַרְעָר בְּרוּדְעָר בערל גַּעַזְגָּט צוֹטוֹרְעָטָן אַטְרִיט גַּעַנְטָעַר פְּאַרְדִּינְגָּעָן. אַגְּרִיסְטָעָמָה מִיט קִינְדָּלָר,

דעַר אַנְקֵל וּוּעַט זיך אַגְּרִיסְטָעָמָה מִיט אַנְקֵל — ער האט דַעַר אַן אַזְבָּה מִיט קִינְדָּלָר. — אַיך טו נִיט קִינְן מִצְוֹתָה, אַיך האָבָ שַׁוִּין גַּעַגְגָּן גַּעַטְאָן מִצְוֹתָה, מַעַזְאַל מִיךְ זַיְדָעָן דַעַרְפָּאָר. — סעט, וואס האט ער גַּעַוְאָגָט אַוִּיפָּאַס, אָנוּ ער אַיז אַרְאַפְגָעַלְאַפְּן פֿוֹן דַעַר הוֹוֵן?

— מַאְלָעַט, מַע זַאְגָּט, האט ער גַּעַזְגָּט — האט זיך אַפְגָעָרָוּמָן דַעַר עַלְטָעַרְעָר בְּרוּדְעָר בערל — עַט אַיז אַים שְׁלַעַכְתָּ, רְעַדְתָּ ער. האט ער גַּעַרְעַט נַאֲרִישְׁקִיטָן. זַאְל אַים דַעַר אַנְקֵל...

— נַאֲרִישְׁקִיטָן, בַּי מִיר רְעַדְתָּ מַעַן נִיט קִינְן נַאֲרִישְׁקִיטָן; בַּי מִיר רְעַדְתָּ מַעַן גַּאֲרָגִיט. בַּי מִיר שׂוֹיְגָטָן מַעַן, גַּעַהְעַרְטָן? מַע שׂוֹיְגָטָן! — האט דַעַר אַנְקֵל אַוִּיפָּגָעַלְאַפְּן דַיְ בְּרוּמְעַן.

— וּוּי האָט מַעַן אַים גַּעַרְפָּן אַינְדָּעַרְהָיִים, סעט?

— אַהֲרֹן גַּאֲרָגָל.

— גַּאֲרָגָל האָט מַעַן אַים גַּעַרְפָּן-הָאָט דַעַר אַנְקֵל זיך הוֹיַך פְּוֹנְאַנְדָּעַר גַּעַלְאַכְט — גַּאֲרָגָל, גַּאֲרָגָל אַיז גּוֹט — נַאֲרָדָא אַין אַמְּעָרִיקָע גַּאֲרָגָלָט מַעַן נִיט. אַין קוֹזְמִין גַּאֲרָגָלָט מַעַן, נִיט דָאַ, אַין אַמְּעָרִיקָע.

מַאְשָׁע אַיז גַּעַשְׁטָאַגְּגָעַן אַין אַ ווִינְקֶל אַון צוֹגַעַזְעַן אַון צוֹגַעַהְעַרְט זַיִן מַע שְׁפָאַט

און מע באַלְיידיקט אַיר פָּטָעֶר. אַירע בעקְלָעַךְ האַבָּן גַּעֲבָרָעַנְטָן אַוְן אַירע הענטְלָעַן האַבָּן גַּעֲצִיטָעֶרֶת.

- קומּ פֿאַ אַהֲיִים - אַיְזַׁ זַׁיְגַּעַנְגַּעַן צוֹם פָּטָעֶר אַוְן אַגְּגָעַנוּמָעַן אַיְם בְּיַיְדָעַר הַזְּבָטָן, זַׁיְגַּעַן נִיטַׁ דָּא, פֿאַ. זַׁיְגַּעַן שְׁלַעַכְטָעַ מַעֲנְטָשָׂן... זַׁאְרָג זַׁיְקַׁ נִיטַׁ, פֿאַ, מִיר וּוּעָלָן שְׁוֵין לְעָפָן. זו בִּיסְטַׁ אַ שְׁלַעַכְטָעַר מַעֲנְטָשָׂן - זַׁאְגָּט זַׁיְ צוֹם אַנְקָל מַאְזָעָס - אַ ברוטָאַל, אַ חִיה, דָּאַ בִּיסְטָן.

- מאַשָּׁע, וּוּאַס טּוּסְטוּ? דָּעַם אַנְקָל בְּעַט אַיבָּעֶר, וּוּאַס האַסְטָו גַּעֲזָגָט?

- אַיךְ זַׁלְּ נִיט אַיבָּעֶרֶטָן דָּעַם אַנְקָל. קומּ, פֿאַ, אַהֲיִים. קומּ, פֿאַ, אַיךְ זַׁוְּיַיְנָן דָּעַם זַׁאְלָסְטַׁ דָּאַ זַׁיְן.

דָּעַר אַנְקָל מַאְזָעָס האַט אוּיפְּגַּעַהוּבָן זַׁיְגַּעַן בְּרַעְמָעַן, אַווּקְנָעַלְיִיגְטָן דִּי שָׁעָר פָּוֹן דָּעַר הַאֲנָט, פָּאַרְלִיְיִגְטָן דִּי הַעַנְטָז זַׁיְקַׁ אַוְיִפְּן בּוֹקָךְ, אַמִּינְגָּתָן גַּעַקְוּקָט אַוְיִפְּן מִידָּל, אַגְּגָעַנוּמָעַן דָּעַם גָּלְדָּעָנָעָם קִיטָּל פָּוֹן זַׁיְן זַׁיְגָּעָר אַוְן דָּעַרְמִיט גַּעֲבָאַמְּבִיט אַוְן אַוְיסָס:

- סֻעַם!

- יַעַם, אַנְקָל-אַיז דָּעַר יוֹנָגָן צַוְּגַּעַלְאָפָן.

- וּוּי האַט מַעַן אַיְם גַּעֲרוּפָן אַינְדָּעָרָהִים? - האַט עַר אַגְּגָעַוּוֹיָן אַוְיִף אַהֲרָנָעַן. - גַּאְרָגָל.

- נָעַם דָּעַם גַּאְרָגָל אַרְוִיְיִחְיָהָוִיךְ אַוְן גַּיְבָּ אַיְם אַרְבָּעָט. מַאְשָׁע האַט גַּעַקְוּקָט אַוְיִפְּן פָּטָעֶר, וּוּאַס וּוּעַט פֿאַ טָּאָן. זַׁיְ האַט גַּעַזְעָן, וּוּי פֿאַ אַיְזַׁ פְּרִיד אַרְוִיְפְּגַּעַשְׁפְּרָוְגָּעָן אַוְיִף דִּי טְרָעָפָן צַוְּ דִּי וּוּרְקָשְׁטָעָלָן נַאֲלָס סֻעְמָעַן, אַוְן דָּעַר אַנְקָל האַט אַיְם נַאֲכָגָעָשָׁרְיָעָן.

- גַּיְיָ, גַּאְרָגָל, גַּיְיָ.

דָּאַס מִידָּל אַיְזַׁ פְּלִינִיק אַרְוִיסְגַּעַלְאָפָן פָּוֹן גַּעֲוָעָלָב.

ג. דָּעַר נִיְיעָר "פְּרָעָה".

קוּזְמִין האַט טְרִי גַּעֲדִינְטָן דָּעַם אַנְקָל מַאְזָעָס. קוּזְמִין אַיְזַׁ גַּעַזְעָטָן בְּיַיְדָעַר אַרְבָּעָט אַוְן האַט גַּעַנְיִיט דָּעַק, הוֹיְזָן, וּוּעַסְטָן פֿאַרְ מַעֲנְטָשָׂן, וּוּאַס זַׁיְ האַבָּן נִיטַׁ גַּעַ- וּוּסְטָן וּוּזַׁיְעָר גַּעַפְּיִין גַּעַפְּיִין זַׁיְקָן. גַּאנְץ קוּזְמִין אַיְזַׁ גַּעַזְעָט בְּיַיְם אַנְקָל מַאְזָעָס אַיְנָ- דָּעָרְהָוִיךְ אַוְיִפְּן "בּוּדִיעָם" אַיְן שָׁאָפָן אַוְן גַּעַנְיִיט: רְבָּיוֹאָל, דָּעַר גַּבְּאִי פָּוֹן שָׁוֹלָן, אַוְן אַיְטָשָׁע דָּעַר שְׁוּסְטָעָר=יוֹנָגָן, אַוְן יְוָלָל דָּעַר וּוּיְבָעָרְשָׁעָר שְׁנִינְדָּעָר, אַוְן חַיְמִשָּׁע דָּעַר פְּעַלְדְּשָׁעָר - אַלְעָ נִיְיעָן.

אַנְקָל מַאְזָעָס האַט אוּיסְגַּעַלְיִיכְטָן גַּאנְץ קוּזְמִין. נִיטָא מַעַר קִינְן שִׁינְיָע בְּאַלְעָ- בָּאַטִּים, גְּבָאִים, מִיטַּ אַרְעָמָעַ בְּעַלִּי - מַלְאָכָות, נִיטָא קִינְן תְּלִימְדִי - חַכְמִים מִיטַּ גַּרְאָבָע יְוָנָגָן, נִיטָא קִינְן שְׁוּסְטָעָרָס, קִינְן עַלְטָטָעָס - אַלְעָ דִּינְעָן צַוְּ אַיְין אַפְּגָאָט, אַלְעָ טּוֹעָן. אַיְין זַּאְךְ - נִיְיעָן הוֹיְזָן.

דָּעַר אַלְטָעָר מַעַלְנִיק, אַנְקָל מַאְזָעָס פָּטָעֶר, וּוּלְכָן דָּעַר זַׁוְּן האַט אַרְאָפְּגָעָ- בְּרָאָכָט קִינְן אַמְּעָרִיקָע, דְּרִיְיט זַׁיְ אָוָם מִיטַּן גָּאַלְדָּעָנָעָם שְׁטָעָקָן, וּוּאַס דָּעַר זַׁוְּן האַט אַיְם גַּעַשְׁאַנְקָעָן אַ מַתְּנָה, אַוְן דָּאַס שְׁטִיףָעָקָעָלְיִישָׂל, צַוְּ וּוּלְכָן עַר אַיְזַׁ נִיטַׁ גַּעַ- וּוּזְנִיטָן, פְּינִיקָט אַיְם. פְּאַרְרוּקָט עַר עַס אַזְּ אַזְּיִיט. עַר לְאַגְּגָוּיְלִיקָט זַׁיְקַׁ דָּאַ אַיְן אַמְּרָעִיקָע אַוְן בְּעַנְקָט נַאֲלָס דָּעַם קָאַשָּׁע-מִילְּכָל. פְּאַלְעָ זַׁיְגַּעַן לְאַגְּגָוּיְלִיקָט האַט עַר אַגְּגָעָ- הַוּבָן צַוְּ טְרִינְקָעָן. קִינְן בְּאַקְאָנְטָעָה האַט עַר נִיט גַּעַחְתָּא. אַלְעָ זַׁיְגַּעַן לְאַנְדְּסְלִיקָט האַט

געארבעט בעי זיין זון אין שאמפ. האט ער ליב געהאַט אָרוּפֿצְקוּמָעַן אין שאמפ און פֿאָרְבּוּנְגָּעַן מיט זַיִ. און שמוועסן וועגן קוזמין, פון רב און חזן. און אָפְּטַמָּאָל האט זיך קוזמן צוויי אַרְיֶינְגָּלָאָזֶן אַין דִּי שמוועסן פון דער היים, אֹז זַיִ האָבָּן זיך צוֹ קְרִיגְט אַיְבָּעָר אַחֲן אַדְּעָר אַ שׁוֹחֵט אַון פֿאָרְגָּעָסֶן זַיִ, אֹז זַיִ צִינְגָּעַן שוֹין בִּיט דִי באַלְעַבְּטִים פון קוזמן.

נָאָר באָלָּר אַיִז אלְּץ פֿאָרְשְׁטוּמֶט גַּעֲוֹאָרֶן, קוזמן אַיִז פֿאָרְצִיטְעָרֶט גַּעֲוֹאָרֶן, פֿאָרְשְׁטִינְגֶּרֶט, פֿאָרְגְּלִיוּעָרֶט. קוזמן אַיִז גַּעֲוֹאָרֶן אַיִז מַאְשִׁין, וֹאָס האַט גַּעֲהַלְּטָן אַ נָּאָל אַין האָגָּט אַון האַט גַּעֲנִינִית. אַין גַּעֲוֹרְקְשְׁטָעָל האַט זיך באָזְוִין אַנקְלָמָּאָז-זַעַם מיט דער גַּרְוִיסְטֶר שַׁעַר אַין האָגָּט. ער האַט נָאָר גַּעֲשְׁוִיגָּן, נָאָר אַיְפְּגַּעַעַפְּטָן דִי אַיְגָּן אַון זַיִ אַרְוְמְגָּעָקְטָן. קויימַן האַט גַּעֲצִיגְּן דִי קַעַפְּטָן צַו דִי הַיּוֹן אַון גַּעַגְּיט. אַנקְלָמָּאָז-זַעַם אַיִז צַוְּגַּעַנְגָּגֶן צֻום פֿאָטָעָר אַון האַט אַיִס אַנְגַּעַנוּמָעַן בִּיטָּם אַרְעָם:

- טָאָטָע, קּוֹם אַרְאָפְּ.

- אַיִז ווֹיל נִיט, וֹאָס ווּסְטָמוּ מִיר טָאָן, וֹאָס? אַיִז האַב נִיט קִיְּמַן מַוְּרָא פָּאָר דִּיר - האַט דַּעַר אַלְטָעָר מַעְלָנִיק גַּעֲשְׁרִיעָן אַון גַּעֲלָאָפְּטָן מִיטָּן שְׁטַעַקָּן מִיט קְרוֹאָזֶשׁ, וֹאָס ער האַט שְׁטַעַנְדִּיק גַּעֲרָאָגָּן נָאָר אַ שְׁנַעַפְּסָל.

- טָאָטָע, דַּו שְׁטַעַרְטָס זַיִ צַו אַרְבָּעָתָן. זַיִ בַּאַדְּאָרְפָּן זַיִן אַלְּיִין, קּוֹם אַרְאָפְּ מִיט מִיר.

- אַיִז ווֹיל נִיט גִּיְּין, אַיִז האַב נִיט קִיְּמַן מַוְּרָא פָּאָר דִּיר, וֹאָס פָּאָר אַ פְּרָעָה בִּיסְטוּ גַּעֲוֹאָרֶן? וּועָר בִּיסְטוּ, וּועָר? האַט אַ פֿאָטָעָר, אַ שִּׁיפּוֹר, וֹאָס אַיִז מִיט דִיר דַּעַר ?

קוּזְמַן האַט נִיט גַּעֲוָאָגָּט צַו הַעֲרָן. אַנקְלָמָּאָז-זַעַם אַיִז אַרְוְמְגָּעַנְגָּגֶן אַרְוּם דִי צַיִמְאָשִׁין עַגְּן אַבְּטַרְאָכֶט דִי אַרְבָּעָט. ער אַיִז זַיִעַר עַרְנְסְטָס גַּעֲוֹעָן, אַון זַיִן עַרְנְסְטָס קִימַט האַט אַ שְׁרַעַק אַגְּנוּאָרְפָּן אַוְּיַף דִי לְאַנְדְּסְלִיטִיט, אַון עַס האַט זַיִ זַיִ אַפְּלִינוּ נִיט פֿאָרְגְּלוּסְט צַו פְּרִיעִין זַיִ פָּוּן דַּעַם אַלְּטָנוּס זַיִלְּעָרְבִּיעָן.

- אַיִז ווֹיל נִיט גִּיְּין - האַט דַּעַר אַלְטָעָר נָאָכָּמָּאָל אַנְגַּעַהוּבָּן צַו שְׁרִיבָּעָן - וֹאָס פָּאָר אַ פְּרָעָה בִּיסְטוּ גַּעֲוֹאָרֶן אַין אַמְּעָרִיקָעַ. אַיִז האַב נִיט קִיְּמַן מַוְּרָא פָּאָר דִיר. נָא זַעַם דַּעַם פְּרָעָה מֶלֶן מַצְרִים... וּועָר בִּיטָּוּ, וּועָר?

ד. דַּעַר יְרֻנוּעַ-מַאְזָן.

אַנקְלָמָּאָז-זַעַם שַׁאָפְּ אַיִז גַּעֲוֹעָן אַוְּמְמַעְגְּלָעָךְ צַו אַרְגָּאַנְיִזְרִין אַין אַ יְנוּאַיְּן=שַׁאָפְּ. וּוּפְיִיל דִי יִידְּיִשְׁע אַרְבָּעָטָעָר = אַרְגָּאַנְיִזְרִאָלָן האָבָּן נִיט גַּעַפְּרוּוֹט צַו יְנוּאַיְּן-יִזְרִין דִי לְאַנְדְּסְלִיטִיט פָּוּן אַנקְלָמָּאָז-זַעַם, האָבָּן זַיִ זַיִ שְׁטַעַנְדִּיק אַנְגַּעַלְּאָגָּן וּוּי אַין אַן אַיִז עַרְנְגָּעָר וּוּגָּטָן. דִי סִיבָּה דַעַרְפָּוּן אַיִז גַּעֲוֹעָן, וֹאָס דִי בַּאֲצִיּוֹנָה צַוְּשִׁין אַנקְלָמָּאָז-זַעַם אַון זַיִנְעַן אַרְבָּעָטָעָר אַיִז גַּעֲוֹעָן אַ משְׁפָחָה = בַּאֲצִיּוֹנָה. דִי קוּזְמַן-עַרְנְגָּעָר לְאַנְדְּסְלִיטִיט זַיִנְעַן שְׁטַאָלָץ גַּעֲוֹעָן מִיט אַנקְלָמָּאָז-זַעַם פֿאָרְמָעָגָּס. אֹז זַיִ זַיִנְעַן דַּוְּרַכְגַּעַנְגָּגָעָן פֿאָרְבִּיִּי אַ הַוִּי, וֹאָס האַט גַּעֲהַעַט צַ'ס אַנקְלָמָּאָז-זַעַם, האָבָּן זַיִ זַיִ דַּעַרְמִיט גַּעַגְּרִיסְט, וּוּי עַס וּוּאָלָט גַּעֲוֹעָן זַיִעַר הַוִּי. אַנקְלָמָּאָז-זַעַם מַאְזָעָס, האַט זַיִ זַיִ אַרְיֶינְגְּגָמִישְׁט אַיִז עַרְעַץ פְּאַמְּלִיכִיּוּת = אַנְגַּעַלְּעַגְּבָה-יִתְּהָרָן. זַיִ האָבָּן זַיִ גַּעֲלָאָרָן פָּאָר אַיִס, אַון אַנקְלָמָּאָז-זַעַם אַט אַרְיֶינְגְּגָמִישְׁט גַּעֲוֹעָן גַּעֲוֹעָן גַּעֲרִיכִיּוּת-שְׁפָרְכוּן אַיְבָּעָר זַיִ, וּוּי אַ פֿאָרְצִיטְעָקָעָר פָּאָטְרִיאָן אַיְבָּעָר זַיִן מִשְׁפָחָה. זַיִ זַיִנְעַן גַּעֲוֹעָן גַּעֲרִיכִיּוּת אַנקְלָמָּאָז-זַעַם, אַון טָאָמָעָר האַט וּוּדָר גַּעַ-

* פְּרָאָפְּ. פְּרָאָרְיִין.

פריווט זין אומצופרידן און דערמאנען ערפֿס אַ ווֹאָרט ווּעָן אַ יְוִינִיאָן, האָבן עַד לְאַנְדֵּסֶלִיט בְּאַלְדִּ אַיְבָּרְגָּעָבָן אַנְקֵל מְאֹזָעַס. דָּעַר אַנְקֵל מְאֹזָעַס אַיְן אַרְוִיְּפָעָעַ קָוּמָעַן אַיְן שָׁאָפּ צְדִיבִּן, אַוְיסְגָּעָזָכְּט דָּעַם רְעוֹאָלְזִיכְּאָנְעָר". אַפְּגָעַשְׁתָּלַט זַיְךְ נָעָבָן אַיְם אָונְ צָוּמָעַרְשָׁטָן לְאַנְגָּ אָונְ גַּעֲנוּי בְּאַטְרָאָכְּט, אַזְוִי, אָזְוִי עַס אַיְן פָּוּן יְעָנָעַם דָּאָס חַיְּתָאָרוּיס.

- סֻעַם, וּוּי הַאָט מְעַן אַיְם גַּעֲרוֹפָן אַיְנְדָעָהִים?

- משָׁה גַּדְוִיס - עַנְטָפָרֶט סֻעַם קוֹרְץ אַפּ.

- אַנוֹי, דָּאָט בִּיסְטוּ מַשָּׁה גַּרְוִיס. דָּאָס וּלְילָסְטוּ הַאָבָן אַיְנוּיַע בְּנִי מִיר. נִיט בְּנִי מִיר, גַּסְטָעַר בְּרוֹדְעַיְוִי בְּנִי מִיר אַרְבָּעָט מְעַן נִיט שְׁבָת, נִיט יְוָמְטָזָב. בְּנִי מִיר אַיְן נִיט אַשָּׁאָפּ, וּוֹאָס מַעַן זָאָל אַרְבְּיְנְלָאָזְוּן יְוִינִיאָן לְיִתְ. בְּנִי מִיר זִינְגָעָן לְאַנְדֵּסֶלִיט, מְשָׁחָה. וּוֹאָלַט בְּנִי מִיר גַּעֲיוֹעַן אַרְבָּעָטָר אַיְן אַשָּׁאָפּ, וּוֹאָלַט מְעַן בְּנִי מִיר גַּעֲיוֹעַן גַּעֲרָבָעָט אַיְשָׁתָה, אַיְן יוֹם = טָבָּה אָונְ אַזְפִּילְוּ רַאֲשָׁהָשָׁה אָונְ יוֹסְ-כְּפָורְר, וּוּי אַיְן יְעָדָן שָׁאָפּ. אַיְךְ לִיגְגָּעַט צָו דְּעָרְצָו. אַיְךְ הַאָלָט נֶאֱרָד דָּאָס אַוְרְפָּרְבִּיבְּ אַפְּיָן, אַזְוִי מְבִינְעַן לְאַנְדֵּסֶלִיט. זָאָלַן קָעְגָּעָן מַאְכָן אַ לְּעָבָן. וּוֹאָס וּוֹאָלַט אַיְרָגְעָט אַיְן ? וּוֹעָרְרָגְעָט אַיְךְ גַּעַגְעָט בְּרָאָכְט אַיְן צְמָעָרִיקָעַ? צָו וּוּעָמָעַן זִיט אַיְרָגְעָט נֶאֱרָד, נֶאֱרָד גַּעַלְטָה, אַזְוִי אַיְרָגְעָט בְּאַדְאָרְטָט אַיְצְעָרָעָמָה שְׁפָחוֹת אַהֲרָבְּרָעְנָגָעָן? צָו וּוּעָמָעַן קוֹמָט אַיְרָגְעָט, אַזְוִי סְזָוָעָרָט וּוֹעָרְרָגְעָט פָּוּן אַפְּיָן, חַלְילָה קָרָאָנְקָי-חַאָט אַנְקֵל מְאֹזָעַס זִיךְ צְוָרְיָעָן הַוִּירָקָא אַוְיָפְּן קָוְלָה, אַזְוִי דִּי לְאַנְדֵּסֶלִיט הַאָבָן גַּעֲצִיטָעָט - צָו וּוּעָמָעַן קוֹמָט אַיְרָגְעָט? אַלְּצָוּם צָוּמָקָאָל מְאֹזָעַס, הַע ? אַיְזָע אַזְוִי? אָונְ דָּעַר וּוֹיְלָבְּ בְּנִי מִיר אַיְנְפִּירְדָּן אַיְנוּיַע בְּנִי מִיר, בְּרָוְדָעָר ! קִיְּנָעָר וּוֹעָט מִיךְ נִיט נְוִיתָן, אָזְוִי מַעַן זָאָל בְּנִי מִיר אַרְבָּעָטָן אַיְן שְׁבָת, אַיְן יוֹם = טָבָּה. אַיְךְ אַרְבָּעָט אַזְוִי שְׁוֹעָרְרָגְעָט וּוּי אַיְרָגְעָט ? אָונְ זָפָּרְרָגְעָט, אַלְּצָוּם נֶאֱרָד פָּאָר אַיְרָגְעָט. אַיְךְ וּוֹעָט בְּאַדְאָרְפָּן אַ פָּאָר דָּאָלָאָרָה, וּוּלְלָאָרָה אַיְךְ סְמִיְּוּיְּסִיְּגָעָבָן.

נֶאֱרָד מַעַר צָו טָאָן מִיט אַיְרָגְעָט וּוּלְלָאָרָה נִיט.

- וּוֹאָס רְעַדְתָּ דָּעַר אַנְקֵל ? וּוֹאָס הַעֲרַט דָּעַר אַנְקֵל זִיךְ אַיְרָגְעָט, וּוֹאָס אַ לְּיִאָדָע.

יְוִינְג זָאָגְט דָּאָרְט ? - חַוִּיבָן זָאָלַן מִיךְ אַלְּעָ לְיִידְן ? - צְעַקָּאָכְט זִיךְ אַחֲרָן-מְשָׁה, דָּעַם אַנְקֵלָט

אַמְשָׁפָחָה - לְאַזְוִט מִיךְ נֶאֱרָד צָו אַיְם, וּוּלְלָאָרָה אַיְם דָּעַר לְאַנְגָּגָעָן אַיְנוּיַע - שְׁרַבְּיט

דָּעַר יִד מִיט דָּעַר הַאָנְט אַוְיסְגָּעָשְׁטָרָקְט.

- שְׁשַׁ-טַּיְיָ! בְּנִי מִיר שְׁלָאָגָט מְעַן נִיט-הַאָלָט אַיְם דָּעַר אַנְקֵל מְאֹזָעַס אַיְרָגְעָט... -

בְּאָר וּוּעָמָעַן עַס גַּעֲפָעָלָט נִיט בְּנִי מִיר, דָּעַר קָאָן זִיךְ שְׁאָפָּן עַרְגָּעָץ אַנְדָעָרְשָׁוּוּ בְּעַס

סְעָרָה. סֻעַם, זָע וּוֹאָס קוֹמָט אַיְם אָונְ זָאָל בְּאַצְּאָל בְּיַוְאָן גַּרְאָשָׁן. אָונְ נֶאֱרָד, דָּאָס אַיְסָטוּ דִידָר.

נֶאֱרָד אַ פָּאָר דָּאָלָאָר מִיט אַוְיָפְּן וּוּגָעָ.

אַנְקֵל³ מְאֹזָעַס גַּוְסְטִקְיָיט הַאָט אַלְּעָמָעָן גַּעַרְיָידָט.

- בְּעַט אַיְבָּר דָּעַם אַנְקֵל, דִּי מִינְגָּט בְּעַט אַיְבָּר דָּעַם אַנְקֵל מְאֹזָעַס - הַאָבָן

די קְוּמִינָגָעָר לְאַנְדֵּסֶלִיט גַּעַשְׁרִיעָן.

- קְוּשָׁן אַיְן הַאָנְט לְאָוּר. קְוּשָׁן דָּעַם אַנְקֵל מְאֹזָעַס אַיְן דָּעַר הַאָנְט - הַאָט

אַחֲרָן-מְשָׁה דָּעַר פְּרָעָסְעָר גַּעַשְׁרִיעָן אַוְיָפְּן רְעוֹאָלְזִיכְּאָנְעָר".

דָּעַר סּוֹף אַיְן גַּעֲוָעָן, אָזְוִי אַנְקֵל מְאֹזָעַס אַיְם זִיךְ נִיט גַּלְאָזָות קְוּשָׁן אַיְן הַאָנְט.

דָּעַם לְאַנְדֵּסֶלִיט הַאָט עַר נִיט אַפְּגָעָוָגָט פָּוּן דָּעַר אַרְבָּעָט. דָּאָן, פָּאָר זִין גַּאֲרִישְׁקִיטָט,

הַאָט מְעַן אַיְם אַ צְוָנָאָמָעָן גַּעַגְעָבָן דָּעַר יְוִינִיאָן-מְאָזָן.

דאַס הִיִּסְט אֶבְעָר נִיט, אָז מֵעַהֲז בֵּית אַנְקֵל מְאֹוזָעַט בֵּית גַּעֲרְבָּעַט אַיְזָן
שְׁבָת. פָּאֶרֶקְעָדֶט, שְׁבָת אַיְזָן גַּעֲוָעָלֶב בֵּית אַנְקֵל מְאֹוזָעַט גַּעֲוָעָן דָּעַר מַעֲרָטֶט
פָּאֶרֶקְעָמַעָנֶעָר טָאג, דִּי פְּרוֹמָע לְאַנְדְּסְלִיטָה אַבְּבָן דָּעַם טָאג טָקָע פָּאֶרֶבְּרָאָכֶט אַיְזָן דִּי
קְלִיזָן, אַינְדְּרָהִים מִיט זַיְעַר מְשֻׁפְּחָה. דִּי נִיט=פְּרוֹמָע, דָּעַם יְוָגָן עַלְעַמְעָנָט, הָאָט
אַנְקֵל מְאֹוזָעַט אַיְנוּגָעָלְאָדָן שְׁבָת, אָז זַיְיָ וְאַלְןָ קְוָמָעָן אַיְזָן גַּעֲוָעָלֶב אַרְיָין הַלְּפָטָן פָּאֶרֶקְעָ
קְוִיְּפָן אַדְעָר צְוִיפִּיקָסֶן, וּוֹעֵן מֵעַהֲז אַמְּמָרְטָסֶן גַּלְלִיָּוֹת. אָז דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה, אַבְּבָן דִּי
דָּעַר טָאג, וְאָסָס מֵעַהֲז אַמְּמָרְטָסֶן גַּלְלִיָּוֹת. אָז דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה, דָּעַר פָּאֶרֶקְעָדֶט וְאָסָס
הָאָבָן נִיט גַּעֲרָאָגָן בָּאַצְּאָלֶט פָּאֶר זַיְעַר אַרְבָּעָט, אַבְּבָן דִּי קְלִינְיִקְבָּטָן נִיט גַּעֲתָאָלָטָן
פָּאֶר אַנְקֵל אַרְבָּעָט, נִאָר פָּאֶר אַגְּתְּרִיְּשָׂאָפֶט צָוָם אַנְקֵל.

ה. קְוָמָעָן שְׁטְרִיךְטָן.

עַס אַיְזָן גַּעֲשָׁעָן אַגְּוָנְדָעָלְעָכָע זַיְעָר – דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה פָּוָן קְוָמָעָן, אַנְקֵל מְאֹוזָעַט
מְשֻׁפְּחָה זַיְנָעָן אַרְזָוִיט אַיְזָן שְׁטְרִיךְטָן. צְוָרָשָׁת הָאָט עַס אַנְקֵל מְאֹוזָעַט גַּאֲרָנוֹתִיט פָּאֶרֶקְעָ
שְׁטָאָגָעָן, וְאָסָס אַיְזָן גַּעֲשָׁעָן. גַּעֲזָעָן, וּזְיָ דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה הַוִּיפָּן זַיְקָאָפָּן אַיְזָן מִיטָּן טָאגָ
אָז לִיְּגָן אַווּעָק דִּי נָאָוָל אָזְנָאָלָאָן דָּעַם שָׁאָפָּן, הָאָט עַד גַּעֲמִינְטָן עַס אַיְזָן אַנְ
אוֹמְגָלִיךְ גַּעֲשָׁעָן.

– וְאָסָס אַיְזָן גַּעֲשָׁעָן? וּוֹתָהִין גִּיסְטָו?

– דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה אַבְּבָן זַיְקָאָפָּן אַרְזָוִיט גַּעֲגָנְגָבָעָט פָּוָן שָׁאָפָּן, וּזְיָ וְאַלְטָן בָּאָגָּנְגָעָן
אַגְּנָבָה אָז גַּעֲשָׁעָט זַיְקָוּן דָּעַם אַנְקֵל אַיְזָן דִּי אוֹיגָן אַרְיָין. אַיְנְצִיקְוָוִיטָן הַצְּבָעָן
זַיְקָאָפָּן אַרְזָוִיט גַּעֲשָׁלְיִיכְטָן. הָאָט דָּעַר אַנְקֵל אַפְּגָעְשָׁטָעָלָט שְׁלָמָה דָּעַרְגִּיְּעָר, אַגְּוָנְטָן
בָּאַקְּאָטָן פָּוָן דָּעַרְגִּיְּעָר.

– שְׁלָמָה, וּוֹתָהִין גִּיסְטָו?

– אַיְקָאָז וּוֹיְסָן נִיט, מֵעַהֲז מִיךְ גַּעֲהִיִּסְן, גַּי אַיְקָאָז.

– וְאָסָס בֵּין אַיְקָאָז אַפְּרָעְמָדָעָר? – חָאָט דָּעַר אַנְקֵל גַּעֲשָׁרְיָעָן – בֵּין מִיר שְׁטְרִיךְטָן
מַעַן? פָּאֶר מִין גּוֹטֶס, וְאָסָס אַיְקָאָז אַהֲפָּעָא אַיְקָאָז אַרְאָפְּגָעְשָׁרְבָּרָכָט קִיְּיָן אַמְּעָרִיקָא, הַאֲלָט
אַיְקָאָז אוֹיסָט מִיט וּוֹיְבָא אַזְנִידָעָר. דִּי בִּינְעָס וּבִינְעָן דָּאָז נִאָר צּוֹלִיבָא אַיְקָאָז – שְׁטְרִיךְטָן
מַעַן בֵּין מִיר? גּוֹטֶס, אַיְקָאָז וּלְעָלָז זַיְקָוּן וּבִינְעָן שְׁטְרִיךְטָן.

– דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה אַבְּבָן גַּאֲרָנוֹתִיט גַּעֲנְגָעְלְעָטָר. פָּאֶרֶלְאָזָט דִּי שָׁאָפָּן אָז צּוֹנִיְּטָגָעָן
קְלִיבָּן זַיְקָאָז שְׁוֹלָן, פָּוָן וּוּלְכָעָר דָּעַר אַנְקֵל אַיְזָן גַּעֲוָעָן פָּרָעְזִידָעָן.
לְאָגָּנְגָעָן הָאָט גַּעֲדוּיְעָרט, בֵּין עַס אַיְזָן גַּעֲלְגָגָעָן דָּעַר יְוָגָן אַנְקֵל פָּנִיְּזָן דִּי שְׁנִינְדִּעָר צָוָם
אַרְגָּאַנְיִזְרָן אַנְקֵל מְאֹוזָעַט. דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה אַבְּבָן זַיְקָאָז נִיט פָּאֶרֶגְעָשְׁטָעָלָט, וּזְיָ אַזְוִוִּי
זַיְקָאָז וּלְעָלָז קָאָגָעָן דָּעַם אַנְקֵל שְׁלַעַכְתָּס טָאגָן. – עַד אַיְזָן דָּאָז אַנְדְּזָעָר פָּרָסָה-גַּעֲבָעָר –
הָאָבָן זַיְקָאָז אַלְעָל טָעָנוֹת אַפְּגָעְעָנְטָפָעָרט. נִאָד פָּוָן וּנְמָטָן אַנְקֵל הָאָט חַתּוֹנָה
גַּעֲהָאָט, אָזְנָעָס עַסְמָה הָאָט זַיְקָאָז גַּעֲלָאָזָט וּבִין הָאָנָט, אַיְזָן בִּיסְלָעְכְּוָוִוִּיז גַּעֲוָאָקָסֶן דִּי
אַוְמְצָזְוָרְדִּינְקָיִיט צְוִוִּישָׁן דִּי לְאַנְדְּסְלִיטָה מִיטָּן אַנְקֵל, אַיְזָן אַיְנִיקָעָר פָּרָעְפָּסָיָאָלָעָז
אַרְגָּאַנְיִזְרָאָרָס פָּוָן יְוָגָן אַיְזָן עַנְלָעָז גַּעֲלְגָגָעָן אַינְדְּרָהִיטָן צָוָם אַרְגָּאַנְיִזְרָן דָּעַם
אַנְקֵל שָׁאָפָּן, אַיְזָן גַּעֲהִיִּים, פָּוָן אַיְזָן לְאַנְדְּסְמָאָן צָוָם אַנְדְּעָרָן, בֵּין דָּעַר שְׁטְרִיךְטָן אַיְזָן
אוֹיְסְגָּעְבָּרָאָכָן אַוְמְגָרְיִיכְטָן פָּאֶרֶן אַנְקֵל אַזְעָז וּבִינְעָן בָּאַחַלְפָעָרט.

אַיְזָן אַנְפָגָנָג אַיְזָן קְוָמָעָן גַּעֲוָעָן זַיְעַר עַנְטוֹזִיאָסְטִישָׁן צָוָם פָּעָפָן. אָז מֵעַהֲז
גַּעֲדְּצָרְפָּט גִּינְעָן „פִּיקָעָטָן“ פָּאֶרֶן אַנְקֵל שָׁאָפָּן, הָאָבָן זַיְקָאָז אַלְעָל גַּעֲרִיסָן. אוֹיְסְגָּעְלִיבָּן
אַפְּבָעָר הָאָט מַעַן שְׁלָמָה דָּעַרְגִּיְּעָר אַזְעָז פּוֹרְמָאָן, יְיָדָן סְעָדָעָר-הַאֲלָטָעָר אַזְעָז

פישערס, יידן, וועלכע קאנגען געבן צורייך אַ קלָאָפּ, ווען מע וועט דארפֿן. זיַּי האָפּן
געונומען ברויט און אַפְּגַעַן אַדְּגַעַן קַאֲרַטָּפְּלִיעָס אַין דֵּי קַעַשְׁעָנָעָס אַון האָבָן זיַּי
אוועקגעשטעלט אויגיגער זעקס אַינְדָּרְפֿרִי פָּרָן אַנקְלָס שָׂאָפּ, גַּעַשְׁטָאנְגָּעָן אַון גַּעהַיִת.

טִילְמָאָל אַיז דָּעַר אַנקְלָס אַרְדִּיס צַו זַיִּי אַון פַּרְבִּירֶט מִיט זַיִּי רַיְּדָן:

- וּוֹאָס וּוּעַט זַיִּן דָּעַר סֻּזְּפָן פָּוּן שְׁטִיִּין?

- מִיר וּוּיִיסְּן נִיט. גַּעהַיִסְּן שְׁטִיִּין, שְׁטִיִּין מִיר-הָאָבָן דֵּי יִידָּן אַפְּגַעַן טַפְּרָעָת.

- אַבעָּר וּוֹאָס וּוַילְט אַיר?

- מִיר וּוּיִיסְּן גַּאֲרַנִּיט, טַשְׁאָרְלִי, אַלְּצָן טַשְׁאָרְלִי, מִיר זַיִּנְגָּעָן פְּרָאָסְטָע סָלְדָאָטָן,
גַּעהַיִסְּן שְׁטִיִּין, שְׁטִיִּין מִיר - הָאָבָן דֵּי יִידָּן אַפְּגַעַן טַפְּרָעָת מִיט אַזְּוּלְנְעָרִישָׁן טָאָן,
דָּעַרְמָאָגְעָנְדִיק זַיִּן זַיִּעְדָּר שְׁטִיִּין אַוְיףְּ וּוֹאָץ אַין סָלְדָאָטָן.

- וּוֹאָס, טַשְׁאָרְלִי הָאָט אַיִּיךְ גַּעַרְבָּאָט קַיִּין אַמְּעָרִיקָע? טַשְׁאָרְלִי הָאָט אַיִּיךְ
גַּעַגְּבָּעָט? פְּרָנָסָה גַּעַגְּבָּעָן? אַ גַּאנְצִיְּאָרְגִּינְטִיְּ אַרְבָּלִי אַיר אַוְיךְ צַו טַשְׁאָרְלִיְּן-אַלְּרִיטִי!

- אַזְּוּי גַּעהַיִסְּן.

- וּוֹאָס שְׁטִיִּיט דָּעַר אַנקְלָס אַון טַעַנְתָּה זַיִּן אַוְיסְּ מִיט זַיִּי? מִיט וּוּמְעָן אַיִּז
דָּאָ צַו רַיְּדָן? אַנקְלָס אַרְבִּין! - הָאָט סֻּם אַיִּם גַּעַצְוִיגְּן בִּים אַרְבָּלִי מִיט חַוְצָה.

- לְאָזְוִי מִיךְ, אַיךְ וּוֹלְזַיְקִי מִיט זַיִּי דּוֹרְכְּרִיךְ.

- אַנקְלָס - הָאָט סֻּם גַּעַשְׁרִיעָן - אַיךְ וּלְזַיִּן, אַזְּ דָּעַר אַנקְלָס זַיִּל אַרְבִּין! מַע
דָּאָרְפּ נִיט רַיְּדָן מִיט זַיִּי. אַוְיסְּ מַשְׁפָּחָה, אַוְיסְּ לְאַנְדָּסְמָאָן. אַיךְ לְאָזְוִי נִיט מַעַר קַיִּין
מַשְׁפָּחָה אַיבָּעָר דָּעַר שְׁוּעָל אַרְויִית.

- אַלְּעָס צַו טַשְׁאָרְלִין, מִיר וּוּיִיסְּן גַּאֲרַנִּיט-הָאָבָן דֵּי לְאַנְדָּסְלִיטִיט אַפְּגַעַן טַפְּרָעָת.
אַון טַשְׁאָרְלִי אַיז גַּעַקְוּמָעַן יָעָדָן אַוְונְט אַיִּינְשָׁה "קוּזְמִין" אַון גַּעַרְדָּט
צַו דֵּי לְאַנְדָּסְלִיט; טַשְׁאָרְלִי הָאָט גַּעַרְבָּאָט אַנְדָּעָרָעָר, רַעַדְעָרָעָר; טַשְׁאָרְלִי אַיז
לְאָפְּנָן צַו דֵּי צַּיְּטוֹנוֹגְּגָעָן; טַשְׁאָרְלִי הָאָט פָּוּן עַרְגַּעַצְוּוֹ גַּעַלְתָּ גַּעַרְקָאָגָן; טַשְׁאָרְלִי אַיז
גַּעַוּעַן דָּעַר, וּוֹאָס אַיז גַּעַקְוּמָעַן אַוְיסְּלִיּוֹן דֵּי לְאַנְדָּסְלִיטִיט פָּוּן אַנקְלָס מַאֲזָעָם.

קוּזְמִין הָאָט גַּעַרְוּת. נִיט קַיִּין שְׁבָת, נִיט קַיִּין יָוָם-טוֹב - סְפִּיאָז אַינְדָּרְוֹאָכָּנס, אַון מע אַרְבָּעָת נִיט.
אַון צַו דָּעַם אַיז קוּזְמִין נִיט צַוְּגָוּזָוִינְט. שְׁוִין אַכְטָט טָעָג וּוֹי דָעַר שְׁטִירִיךְ הָאָלָט אַזְּן.
דָעַר עַרְשָׁטָעָר עַנְטוֹזָיָזָם אַיז שְׁוִין פָּאָרְשָׁוּוֹנוֹן, אַון קוּזְמִין הָאָט שְׁוִין גַּעַפְּלִיט אַ
בְּעַנְקָשָׁאָפְּט נַאֲכָן שָׂאָפּ. נַאֲכָן הָאָבָן זַיִּי נִיט גַּעַפְּלִיט קַיִּין הַוְּגָעָר, אַבְּסִילְתָּ הָאָט יְעַדְעָר
בְּעַהָּאָט אַלְּיִין אַפְּגַעַשְׁפָּאָרְט אַון בָּאַתָּאָלָטָן פָּאָרְן שְׁטְרִיךְ, אַון אַבְּיִיסְלָן הָאָט דֵּי יְוִינְצָן
מִיטָּי צַוְּנוֹיְפָּאָשְׁלָעָפְּט. נַאֲרָ קוּזְמִין הָאָט נִיט גַּעַקְאָנְטָן אַרוֹמָגִין לְיִידִיק. דָאָס "בְּאָ-
לְעַמּוֹתְשָׁעָן" הָאָט זַיִּי נִיט גַּעַלְאָזָט רַוְעָן. דָעַר "תְּכִלִּת" הָאָט גַּעַפְּקִימָט אַון גַּעַנְגָּט
דָאָס הַצְּרִיךְ, וּוֹי אַלְּעַכְּטָעָר וּוֹאָרִים.

- וּוֹאָס וּוּעַט זַיִּן דָעַר תְּכִלִּת פָּוּן דָעַם בָּאַלְעַמּוֹתְשָׁעָן! - הָאָט אַיִּינְדָּרִי
שְׁטִילְגָּעָטָט דָעַם אַנְדָּעָרָעָר.

- אַון וּוֹאָס פָּאָרָ אַתְּכִלִּת הָאָסְטָו בִּים אַנקְלָס אַין שָׂאָפּ? פָּאָרָן טַרְוקָעָנָעָם
שְׁטִיקָּל בְּרוּיט - דָאָס אַיז דָעַר תְּכִלִּת!

- מִילָּא, מַסְתָּמָא וּוּיִיסְטָו דָאָזְן. אַז קַהְלָ הַיִּיסְטָ אַזְוִי, קַהְלָ וּוּיִיסְ וּוֹאָס עַרְטָוֹת.
קוּזְמִין הָאָט זַיִּקְאָרְמָגְּדָרִיטִיט פָּרָאָנָק אַון פָּרִיךְ אַון הָאָט גַּאֲרַנִּיט גַּעַטְאָן. קוּזְ-

מִין הָאָט דָעַרְוַיִּיכְלָי בָּאַקְעָנְטָז זַיִּקְ מִיטָּי זַיִּעְרָעָוָוָבָּר אַון קִינְדָּעָר, אַוְיףְּ וּוֹאָס זַיִּי
הָאָבָן קַיִּין צִיְּשָׁת נִיט גַּעהַאָט, וְעַן זַיִּי הָאָבָן גַּעַרְבָּעָט; קוּזְמִין הָאָט אַפְּגַעַנְגָּבָּעָן זַיִּי

מיט הויז-זאָגן, צוּרַעַכְתֶ גַעֲמַצְכֶ זִיעַרְעַ אַיְגַעְנָע קְלִיְידָעֶר, אַבְעָרֶר קְזֻומָן אֵיז נִיט צוֹפְרִידֶן גַעֲוָעֶן.

— גוֹאַלְדִּי, טַשָּׁאַרְלִי, וּוֹאָס צִיטַזִּיךְ עַס אֶזְוִי לְאַגְּנֵגְזִי וּוֹאָס וּוֹעַט זִין דָעַר תְּכִילִיתִי?
אוֹן טַשָּׁאַרְלִים „פָּאַפּוֹלְאָרִיטָעַט“ בֵּי דִי קְוּזְמִינְגָּר לְאַגְּדֶלְלִיטִיט הָאָט אֲנְגַּעַהוּבוּבָן
בִּיסְלָעַכְוּבוּזָן צָו פָּאַלְן. וּוֹאָס לְעַנְגָּר עַס הָאָט זִיךְ גַּעַזְוִיגְזִן דָעַר שְׁטְרִיךְ אָזָן מַעַן הָאָט
קְבִּין רַעֲזָלְטָאָטָן נִיט גַּעַזְוּן, הַאָבָּן דִי קְוּזְמִינְגָּר לְאַגְּדֶלְלִיטִיט, וּוֹי אַמְּאָל זַיְעַרְעַע עַל-
טָעָרָן אִין דָעַם מְדֻבָּר, אֲנְגַּעַהוּבוּבָן צָו „מוֹרְמָלְעָן“ אוֹפִי טַשָּׁאַרְלִינְדִּין:

— וואס ווועט זיין דער סוף? אלטער יידן לאזונ זיך פירן פון א יינגאָה הען זיין זענען מיר אויס.

sum ai zo durroviyl ai'ik nit gushel'afen. ur ai zo aowuk zo ziyin shouustutrekrinid
manganus. manganus ai zo guwoon dur urshetur, wosas haat zik bafarbiyt pon anekl ma'ozus
sheaf, durcakafet di amurikaknud lepet aon be'al'd geuwo'ar'n a mitgalid pon a sk
geuwo'leshafpen. aon us komst zo di wala'n, ai zo manganus, "aldrity". dats ganatz
teur ai zo be'i manganus bechagnegun miti farteruton pon ziyin, "lyitut". manganus loipet
garom zo di la'andelsiyit aon agitirer. nit ayinmal komst aovim zo ayiburdzigen di
kugnuder miti huneat-argomunten, aon ai'yif dum ai manganus dur beshtur agitatt'aar.
wouen mu dzarrf mazunson, shleupet mun ai'm pon ai'yn wala'biora'z zo dur anburur,
ai zo ur wala' diskotirin miti di huneat. manganus ai zo guwoon a groyisur pateiriat pon
amurikay. be'i ai'm ain shvob ai zo geuwo'agun wosashgutans paterut, aon ai'us
gukommu'n ai zo amurikaknud yom-teob, haat ur eroyisgeuhangun a groisin amurikaknud
fel'ag. durpfer haat manganus pinyint geha'at di niy' pateriy, zo wulcuber tsharlei
haat geuhert - di satszialistin, wilel ziyi ziyenun nit kivin pateriyatun aon makan an crrot.
sum haat geutriapen manganus ain klof. ur haat ai'm pateropon ahim aon zik
miti ai'm an ueza geuhaltan. mu haat zonoyigurpon di na'ungntstut meshfah aon besod
ao'oukenusik zik zio di la'andelsiyit ahim. zuorsh aiz mun geuwo'agun zio di ba'-
kanut, wosas mu k'ain pon dur haim, wosal'cu dur anekl haat amuristikun toboz
geutian, aon zumatzet miti zik a shmoym:

— וואס זאנט אינץ צו טשאָרלי, ער ווועט פֿאַר אַינְצ אַ שָׁאַפּ עַפְעַנְעַן? וואס
לְצֹוּט ער אַינְצ הַגְּדָרָן? אַז ער האָט אַינְצ פֿוֹן דער אַרְבָּעַט אַרְאָפְּגָעַנוּמוּעַן, פֿאַרְוֹאָס
גִּיט ער אַינְצ נִיט אַ לְּעֵבֶן צו מַאֲכָן? ער עַסְטַר, ער נֻעְמַת גַּעהַלְתַּ פֿוֹן דער יְוִינְיאָן?
פֿאַרְוֹאָס שְׂכִירִיכְטַעַר נִיט? ער שְׂטוּדִיקְטַעַר נִיט, אַינְצ הַיִּיסְטַעַר שְׂטְרִיךְקָן.

וְיַדְתָּמֵן גַּעֲוֹעַן אַרְמוֹצָגִיַּן לִיְדִיקִין אָונֵן הָאָט גַּעֲבָנֶקֶט נַאֲכָד דָּעָר שָׁאָפֶן.

צומאָרְגּוֹנָס אַינְדּוּרְפּרִי, או טְשָׁאָרְלִי אֵיז אַרְיִינְגּוּקְוּמוּן אֵין שׁוֹל צוֹ דָעַר חֶבְרָה, אֲנְשִׁי-קוּמוֹן, הָאָט עַד גַּעֲמָרָפָן נָאָר דִּי וּוּבְּעָר פָּוּן דִּי שְׂטוּרִיקְנְּדִיקְעָל לְאַנְדְּסְלִיעַט, קְוִים הָאָפָּן זַיִּי אִימְדּוּרְזָעַן, זַיְבָּעַן זַיִּי עַס צוֹ אִים צָו, אָוֹן חַנְהָה-רָאָעוּ, שְׁלָמָה דָּאָרְפּ= וּשְׁלָמָה וּשְׁלָמָה, דָּאָמָן וְהַדְּבָרָה תְּמִימָה, וְהַדְּבָרָה תְּמִימָה.

— וווער האָט דיך געבעטן, איד בעט דיך, או דו זאָלסט זיך פאר אונדו אַנְגַּיְתֶּן ?
ווערטן ? וווערטן ? האָט זאָלסט זיך פאר אונדו אַנְגַּיְתֶּן ?

נעםן? וויפיל האסטו גענומען דערפֿאָר?

פֿאַרְוּאָס ? —

— אומַ דָו זָלֶסֶט זַיִ, די אַלְטָע נַאֲרָאִים, פָּונַ וּוּגַ אַרְאָפְּפִירַן.
— נַיִן, דָו פְּרָעָג בְּעֵסֶעֶר, פָּאָרוֹאָס שְׁטְרִיךְטַ עַר נִיט ? — הָאָט אַ צְוֹוִיטָע
יַיְדָעָנַ גַּעֲשְׂרִיעַן.

— פָּונַ וּוּאָס זָאָל אַיךְ שְׁטְרִיךְן ?
— פָּונַ די יְוָנוּעַ פָּאָרוֹאָס שְׁטְרִיךְטַ נִיט ? פָּאָרוֹאָס הַיִּסְטוֹ אָונְדוֹ שְׁטְרִיךְן ?
— אַבְּפָעַר אַין הָאָבַּד דָאַן נִיט צַו וּוּאָס צַו שְׁטְרִיךְן, אַיךְ אַרְבָּעַט דָאַן נִיט בַּי
קִיְּנוּטַ, פַּיְ וּוּמַעַן זָאָל אַיךְ שְׁטְרִיךְן ? — הָאָט טְשָׁאָרְיַי גַּעֲלָאַכְתַּ.
— דָו הַעֲרַסְטַ, עַר אַלְיַיְן שְׁטְרִיךְטַ נִיט, אָונְדוֹ הַיִּסְטוֹ עַר שְׁטְרִיךְן.
— וּוּאָס רְעַדְתַ אַיךְ מִיט אִים ? וּוּרַ עַר אַיְזַע אַיְגָגָאנְצַן, וּוּאָס עַר וּוּאָגַט זַיִ
אַנְטְּקָעָגָזָוּשָׁטָעַןַ קָעָן דָעַם אַנְקָל ? אָונַ מִיר, אַלְטָע יִידַן, לְאָונַ זַיִךְ פָּאָרְפִּירַן פָּונַ
אַזְאָ שְׁנָעַק, פָּונַ אַזְאָ יַיְנָגַל !

— קְוָמַט, יִידַן, קְוָמַט. די הַעַנְטַ דָאָרְפַּן מִיר קַוְשַׁן דָעַם אַנְקָל, אָוּ עַר זָאָל
אָונְדוֹ צְוִיקָנְעָמָעַן. גַּעֲהָרֶט אַ מעָשָׂה.
אוֹן שְׁוִין הָאָבָּן זַיִ קְוָזְמָנְגָּר לְאַנְדְּסְלִיטַ גַּעֲוָאָלַט אַרְיוּסְלָאָזַן פָּונַ דָעַר חַבְרַתַּ
טְשָׁאָרְלַי אַזְגַּשְׁטָעָנוֹן אַיְנָמִיטַן אַפְּרָעַמְדָעַר וּוּלְעַט — אוֹן עַר הָאָט נִיט פָּאָרַ
שְׁטָעָגָעַן, וּוּאָס צַו זָאָגַן זַיִ. עַר הָאָט יִצְחָק גַּעֲפְּרוּוֹת עַפְּסַט רַיְידַן, וּוּעָנַן אַוִּיסְתָּהָלְטַן,
זָאָגַן אַ בְּעַטְעָרַן לְעַבַּן, וּוּעָנַן אַ גַּעֲרַעַטְלָעַכְעָרַ אַרְדְּנוֹנָג, נַאֲרַ דיַיְידַן הָאָבָּן אִים
גַּיִט גַּעֲהָרֶט, גַּעֲלָאַכְתַּ הַינְטָעַר אִים. אוֹן אַ יַיְדָעָנַ הָאָט גַּעֲרַפְּן צַו אִים :
— דָו בְּאַצְּרוֹג זַיִ צְוָעַרְשַׁטְ, אוֹן דָו זָאָלְסַט נִיט גִּינַ מִיט אַפְּגָוָהָאַקְטַע אַפְּצָאַסַּן
אוֹן מִיט אַן אַפְּגָוָרִיבְּעָנָם הַיִּנְטַן, דָעַרְנָאָךְ וּוּסְטַוְוְ דִי וּוּלְעַט פָּאָרוֹאָרַן. מִבְּנַן פָּאָרַ
זָאָרְגָּעַר ...

טְשָׁאָרְלַי אַזְגַּשְׁטָעָנוֹנָג, אַלְטַ אַ קִינְדַ פָּונַ זַיִן חַזְבַּן פָּאָר זַיִן חַזְבַּן דָעַר
אַרְבָּעַטְעַר-בְּאַוּעָנוֹנָג, אַלְטַ אַ קִינְדַ פָּונַ זַיִן פָּאָטָעַר, וּוּאָס אַזְגַּשְׁטָעַר מִיט זַיִן מִשְׁפָחָה,
מִיט זַיִנַע לְאַנְדְּסְלִיטַ פָּאָרְשָׁקְלִיטַ בַּיַּמַּיִן אַנְקָל מִאָזָעָס
שָׁאָפַט. אוֹן מִיטְאָמָאָל הָאָט עַר גַּעַזְעַן זַיִן אַרְבָּעַט פָּונַ חַדְשִׁים אוֹן יִאָרַן אַגְּנִישַׁת.
נַאֲרַ אַיְן דָעַם הָאָט זַיִ אַוִּיגְגָהְיִבְנַן צַהָרָן זְשָׁאָכְלִינְגָעַר — טְשָׁאָרְלַיְסַ פָּאָטָעַרְסַ
אַחֲרָ. די קְוָזְמָנְגָּר לְאַנְדְּסְלִיטַ, וּוּלְכִיְעַן הָאָבָּן אִים גַּעַקְעַנְטַ פָּונַ דָעַר הַיִּים, הָאָבָּן
פָּאָר אִים דָרְךְ-אַרְץ גַּעַהָאָט. דָעַרְיָבָעַר הָאָבָּן זַיִ אַלְעַ אַבְּגָעַשְׁטִילַט אוֹן אַוִּיסְגָּהָעָרֶט,
וּוּאָס דַיְיַ אַתְהָרַן הָאָט צְוָאָגָן.

— יִידַן — הָאָט עַר גַּעַזְעַן זַיִן — סְאִין דָאַן פְּוּנְקַט וּוּי אַיְן מִצְרִים. קְוִימַ מִיט
צְרוֹתַ אָוּן גְּרוּיַס מִאָטְעַרְנִישׁ וּבְיַגְעַן מִיר אַזְוּעַק פָּונַ „פְּרָעָהָן“ אוֹן פָּונַ זַיִן גַּוְבְּרַגְנַ
צְאָרָ סֻמַּ, וּוּאָס אַרְבָּעַט מִיט אָונְדוֹ אַזְוַיְ שְׁוֹעוֹרַ, וּוּי די יִידַן אַיְן מִצְרִים, אוֹן קְוִימַ
צְבִּינְעַן מִיר שְׁוֹין בָּאַלְדַ אַוִּיסְגָּלְיִזְוַת, נַאֲךְ אַבְּיִסְלַ אַבְּיִעָרְצָוְרָאָגַן דָעַם צַעַר פָּונַ הַנוּ-
גַּעַר, פָּאָרְבָּעַנְקַט אִיר זַיִ נַאֲךְ דִי טַעַפְ פְּלִישַׁ אָוּן זַיִן צְרוּקְקָעָרַן
צּוּם אַנְקָלַ. זַאֲגַ אַיךְ אַיְיךְ ...

אַ שְׁעַמְעוּוֹדְקִיַּת הָאָט אַרְמוּגָנוֹמָעַן די יִידַן. עַס אַיְזַע מִיטְאָמָאָל פָּאָרְשָׁוּוֹנוֹדַ
די שְׁרַעַק פָּאָרְ פְּרָוָתַה ; די קְוָזְמָנְגָּר לְאַנְדְּסְלִיטַ הָאָבָּן מִיטְאָמָאָל דָעַרְפִּילַט אַ גַּאֲנַץ
אַנְדָעַרְן טַעַם אַיְן קַאְמַף מִיטַן אַנְקָל מִאָזָעָס, אוֹן שְׁלָמַה דָאַרְפָּגִיעַר הָאָט זַיִ גַּעַגְעַבַּן
אַ דָוַף אַן פָּאָר אַלְעַ :

— יִידַן, קְוָמַט מִיט מִיר ! מִיר וּוּלְקַן אַרְוִיסְטְּרִיבְּן די לְאַנְדְּסְלִיטַ פָּונַ שָׁאָפַט. אָוּ
גַּיִט אַרְבָּעַן, זָאָל קִיְנְגָעַר נִיט אַרְבָּעַטַן !
אוֹן די לְאַנְדְּסְלִיטַ הָאָבָּן זַיִ אַרְוִיסְגָּלְאָסַט בָּאַלְאָגָעָרַן דָעַם אַנְקָלַ שָׁאָפַט.

סעם האט זיך געריכט אויף די לאנדסלייט און האט געמאכט אלע פֿאַרְבָּא= דִּיטּוֹנְגָּן צו באָגָעֲגָעָן זַיִ. אָן ווי שלמה דָּרְפָּגִיעַר מֵיט די לאנדסלייט זַיְגָּעָן אַנְגָּקְומָעָן פָּאָר דֻּעַם שַׁאַפְּ פָּוּנְמָ אַנְקָלֶ, האט זַי בָּאָגָעָנְטָ אַפְּרוּ, וּלְכָעָ אַיְזָ פָּוּן ערצע אַרְוִיס אָן אַרְמְגָעְנוּמָעָן שְׁלָמָה.

שלמה אַיְזָ דָּרְשָׂאָקָן גַּוְואָרָן. עָרָהט זַיִ גַּעוֹאָלָט באָפְּרִיעַן פָּוּן דָּעַר פרוּיס אַרְעָמָס אָן אַרְבִּין אַיִן גַּעוֹעַלְבָּ אַרְאָפְּצָנוּמָעָן די אַרְבָּעָטָעָר, נָאָר די פְּרוּי האט אַיִם פָּעַסְטָ גַּעַהְאָלְטָן בְּיַיְמַיִּים אַרְבָּלָ אָן גַּעַשְׁרִיעַן:

- פֿאַלְיִסְמָעָן! עָרָהט מִינְךָ בְּאַלְיִדְיקָט!

מייטאָמָל זַיְגָּעָן אַרְוִיס פֿאַלְיִסְמָעָן מִיט שְׁטָעַקָּס אַיִן די העַנְטָ, צַיוּוֹלָ= קְלִיְּדָעָטָ שְׁפִּיאָנָעָן מִיט פָּאָרְדָּעְכְּטִיקָעָ פְּרִוְּיָעָן, וּלְכָעָ אַבְּן גַּעַרְיסָן די אַלְטָעָ יַיְדָן בְּנִי די בָּעָרְד אָן פָּאוֹת.

- וּוֹאָס אַיִן גַּעַשְׁן? - האט דָּעַר עַלְטָטְטָעָר פָּוּן די פֿאַלְיִסְמָעָן גַּעַפְּרָעָגָט.

- עָרָהט מִינְךָ בְּאַלְיִדְיקָט - האט די פָּאָרְדָּעְכְּטִיקָעָ פְּרוּי גַּעַשְׁרִיעַן. אָן דָּאָס אַיִן גַּעוֹעַן אַס טִיגָּאָלָ. בְּאַלְדָּ זַיְגָּעָן שְׁטָעַקָּס אַיְבָּעָר די קָעָפָט פָּוּן די לאַנְדָּסְלִיטָט. אַס טִילָּ זַיְגָּעָן אַפְּגָּזְקָומָעָן. מִיט צַוְּקָלָאָפְּטָעָ קָעָפָט, מִיט בְּיַלְן אַוְיַפְּן פְּנִים; אַגְּדָעָע, מִיט שְׁלָמָהָן אַיִן דָּעַר שְׁפִּיאָז, זַיְגָּעָן גַּעוֹאָרָן אַפְּגָּעָפִירָט אַזְּבָּלוֹטִיקָטָעָ אַיִן פֿאַלְיִצְיִי-בִּיוֹרָאָ. די פֿאַלְיִסְמָעָן האָבָּן זַיִ פְּאַגְּלִילִיטָמָיט זַיְדָלְעָרִיבָּעָן אַוְן קָלָעָפָט. אַיִן אַפְּעָרְטָלָל שָׁעה אַרְוּם אַיִן שְׁוִין קָצָן זַכְּרָנִית גַּעַבְּלִיבָּן פָּוּן די לאַנְדָּסְלִיטָט.

לְכָימָן, אָן פָּאָר אַנְקָלָ מְאֹזָעָט שַׁאַפְּ אַיִן גַּעוֹעַן שְׁטִילָ אַוְן רַיִקָּ.

אָן די ווֹיְבָעָר פָּוּן די קוֹזְמִינְגָּר לאַנְדָּסְלִיטָט האָט זַיִ גַּעַפְּלִיט אָן עַנְדָּעָרָונְגָּ נַאֲכָדָעָם, וּוֹאָס סְ'אִיז פֿאַרְגָּזְקָומָעָן פָּאָרָן אַנְקָלָ שַׁאַפְּ. גַּעַזְעַן זַיִעְרָעָ מַעְנָעָר צַוְּרִיקָעָ אַהֲרִים קוּמוֹנְדִּיקָעָ, וּוֹעָר מִיט אַסְעָבְּלָוְטִיקָטָן קָאָפָט, וּוֹעָר מִיט אָן אַוְסְגָּעָפְּלִיקָטָעָר בָּאָרָד, האָט זַיִ אַיִן זַיִ דָּעַרְוָעָקָט אַזְּאָ רַעְוָאַלְוָצְיָאנְגָּעָרָעָר גַּיִיטָט, אָן זַיִ זַיִגְעָן גַּרְדִּיקָט גַּעַוְועָן דַּי מִינְגָּות צַוְּ לְוִיְּפָן אָן פְּאַפְּלָאָן אַנְקָלָ מְאֹזָעָט שַׁאַפְּ. זַיִ הַאָבָּן שְׁוִין נִיט גַּעַשְׁקָט צַוְּרִיקָעָ זַיִעְרָעָ מַעְנָעָר צַוְּ דָּעַר אַרְבָּעָט, נִיט גַּעַהְיִיסָּן, אָן זַיִ זַאָּקָן פָּאָרָן אַנְקָלָס פִּיס פְּאָלָן, אָן זַיִ זַאָּלָן סְעָמָס הַעַנְטָ קָוָשָׁן. פָּאָרְקָעָרטָ, זַיִ הַאָבָּן גַּעַשְׁרָאָקָן זַיִעְרָעָ מַעְנָעָר, אָן זַיִ וּוֹעָלָן גִּיסָּן אַיְבָּעָר זַיִעְרָעָ קְזָפָט מִיט טָעָפָט זַוְּדִיקָעָ וּוֹאָסְעָר, וּוֹעָן זַיִ וּוֹעָלָן וּוֹאָגָן דֻּעַט אַנְקָלָס שְׁוּעָלָ אַיְבָּרְצָוְטָרָעָטָן.

— דָּו קָאָנְסָט זַיִ שְׁוִין זַוְּפָן אָן אַנְדָּעָר הַיִּסְׁן, אָן אַנְדָּעָר וּוֹיְבָ, אָן דָּו וּוֹסְטָ מִיר וּוֹאָגָן צּוּמָּ אַנְקָלָ צַוְּ גִּינְעָן — האָט אַיִן דָּעַנְגָּעָן גַּעַמְאָכָט מִיטָּן פִּינְגָּעָר אוּפְּךָ דָּעַר נָאָז צַוְּ אַיְרָ מָאָן.

— אָן אַלְצָדִינְגָּ, וּוֹאָס טְשָׁאָרְלִי וּוֹעַט דִּיר הַיִּסְׁן, זַאָלְטָטוֹ טָאָן — דָּו הַעֲרָסָט — טְשָׁאָרְלִי וּוֹיְסָ וּוֹאָס עָרָהט צַוְּ טָאָן, אַיִ וּוֹיְסָ עָרָ, אַס גַּעַזְוָנָט אַיִן זַיִן קָאָפָט. אָן טְשָׁאָרְלִי אַיִן צַוְּרִיקָעָ גַּזְוָאָרָן דָּעַר הַעַלְדָּ, דָּעַר אַוְסְלִיְּזָעָרָ, דָּעַר בְּאַפְּרִיעַר פָּוּן די קוֹזְמִינְגָּר לאַנְדָּסְלִיטָט.

לעַרְנְבִיכָּעָר אֹוֵיפֿ לִידְלִישׁ

פֿוֹן שֶׁ. בָּאַסְטָאַמְסְקִי אָוּן מֶ. חַיִימְסָקִי

1. לעבעדיקע קלאנגען – אילוסטרטור אַיְבָּ.
 2. לעבעדיקע קלאנגען – כרעסטאטמאטיע פֿאָרָן
ערשטען לְעַרְנְיָאָר.
 3. לעבעדיקע קלאנגען – כרעסטאטמאטיע פֿאָרָן
צּוּוּיִטְן לְעַרְנְיָאָר.
 4. לעבעדיקע קלאנגען – כרעסטאטמאטיע פֿאָרָן
דרִיטְן לְעַרְנְיָאָר.
 5. לעבעדיקע קלאנגען – כרעסטאטמאטיע פֿאָרָן
פֿערְטְּן לְעַרְנְיָאָר.
 6. דָּאָס לעבעדיקע וואָרט (פֿוֹן שֶׁ. בָּאַסְטָאַמְסְקִי אָוּן זֶ. רַיְזָעָן)
כרעסטאטמאטיע פֿאָרָן VII אָוּן V לְעַרְנְיָאָר
 7. דָּאָס „נִיְיעַ ווֹאָרט“ כרעסטאטמאטיע פֿאָר עַלְטְּעָרָע
קלְאָסְן אַיְן 3 בענדער: עַפְּאָס, לִירִיךְ אָוּן דְּרָאָמָע.
 8. באָוועגלעכּע כרעסטאטמאטיע פֿוֹן שֶׁ. בָּאַסְטָאַמְסְקִי
(25 באָזונדעראָע העפְּטָן)
- די „לְעַבְּדִיקָע קְלָאנְגָּעָן“, „דָּאָס לְעַבְּדִיקָע ווֹאָרט“ אָוּן
„דָּאָס נִיְיעַ ווֹאָרט“ זִיבְּנָעָן רַעֲקָאָמְעַנְדִּירָט פֿוֹן דָּעָר
צָעַנְטְּרָאָלָעָר יִדְּיָשָׂעָר שָׁוֹלְ-אָרְגָּאָנוֹזָאַצְּיָע אָוּן זִיבְּנָעָן
אָנְגָּעָנוּמָעָן אַיְן דִּי יִדְּיָשָׂעָר שָׁוֹלְן פֿוֹן דָּעָר גָּאָרָעָר וּוּלְטָ

בְּנִיעַ רֻעְבָּנְבִּיכָּעָר! ===== שְׁוִין דָּעַרְשִׁינְגָּעָן =====

2. נִיְיעַ רֻעְבָּנְבִּיכָּעָר פֿוֹן שֶׁ. בָּאַסְטָאַמְסְקִי:
1. אָרִיטְמָעַטִּישָׂעָר רֻעְבָּנְבּוֹךְ פֿאָרָן 2=טָן לְעַרְנְיָאָר –
צָאָלָן פֿוֹן ערְשָׁתָן הַונְּדָעָת. ערְשָׁתָע יִדְּיוֹת פֿוֹן גַּעַםְעַטְּרִיאָע.
2. אָרִיטְמָעַטִּישָׂעָר רֻעְבָּנְבּוֹךְ – בְּרוֹכְצָאָלָן
מִיט בָּאַשְׁטָעַלְוְנָגָעָן זִיךְ וּוּנְדוֹן:

S. Bastomski Wilno, Stefańska 24